

WWF ДУНАВСКО-КАРПАТСКА ПРОГРАМА БЪЛГАРИЯ

ГОДИШЕН ДОКЛАД 2018

СЪДЪРЖАНИЕ

WWF през 2018.....	3 стр.
Практика ГОРИ	4 стр.
Практика ПОЛИТИКИ И ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ.....	10 стр.
Практика ВОДИ.....	12 стр.
Практика КЛИМАТ И ЕНЕРГИЯ.....	15 стр.
Практика ОПАЗВАНЕ НА ВИДОВЕ.....	17 стр.
Практика ПАЗАРИ.....	18 стр.
КОМУНИКАЦИИ, МАРКЕТИНГ	22 стр.
WWF НАКРАТКО.....	24 стр.
ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА КАЛЕНДАРНАТА 2018 г.....	25 стр.

WWF ПРЕЗ 2018 ГОДИНА

Пирин отново е емблема на природозащитата в България

След като в края на 2017 г. беше направен опит Национален парк „Пирин“ да бъде обезличен и застроен чрез законодателни злоупотреби, кампанията за опазването му продължи да набира поддръжници. През изминалата година хиляди хора в цялата страна настояха с протести, петиции, артистични акции, сигнали към институции, че няма да разрешат Пирин да се превърне в поредната изконсумирана и унищожена дива природа.

WWF вложи много усилия в тази кауза, водейки знакови дела срещу опитите управлението на националния парк да се промени така, че строежите на парче в него да бъдат разрешени. Засега работата ни е успешна – България продължава да се гордее с уникалния Пирин, част от списъка с природни обекти на ЮНЕСКО, дом на най-старите иглолистни гори у нас и на ред ендемични видове.

Научете повече за нас и нашата работа: www.wwf.bg.

Подкрепете дейността на WWF в България: <https://www.spasetedivatapriroda.bg/>.

Практика ГОРИ

Работа на WWF за сертифициране на българските гори

От 2002 г. насам WWF допринася за сертифицирането на горите в България. През последните 14 години WWF работи в тясно сътрудничество със Съвета за стопанисване на горите – Forest Stewardship Council (FSC). Това е международна система за горска сертификация, утвърдена като един от най-ефективните инструменти за устойчиво и отговорно управление на горите, тъй като отчита не само интересите на природата, но и тези на бизнеса и на местните общности – важна част от визията на WWF за бъдещето, в което хората живеят в хармония с природата.

FSC стъпва в България през 2005 г., а първите сертифицирани по международната система гори са тези, управлявани от ДГС „Доспат“. Към момента 1,465,239 ха горски територии в страната ни са сертифицирани по FSC. Това са около 40 % от горите у нас. Други 150 000 ха (край Крумовград, Женда, Златоград, Момчилград и Ардино), както и държавните гори в Югозападното държавно предприятие са в процес на подготовка за сертифициране. Бърза справка в [глобалната база данни на FSC](#) показва, че над 450 компании, работещи в България, следват изискванията на сертификата.

Освен това WWF работи целенасочено за изграждане на капацитет сред горските служители чрез провеждане на специализирани обучения, издаване на наръчници и информационни материали, проучване и картиране на [горите с висока консервационна стойност](#), предоставяне на консултации и организиране на информационни събития. В резултат през 2018 г. над 200 служители в сертифицираните стопанства са запознати с най-добрите световни стандарти за управление на гори. Благодарение на това към настоящия момент горскостопанските практики у нас са значително подобрили – опазват се старите гори, поддържат се високите консервационни стойности и екосистемните услуги, ограничава се замърсяването в горите, повишава се безопасността при горската работа, осъществява се диалог със заинтересованите страни и се отчитат техните интереси.

WWF има съществен принос и в разработването на [Националния FSC Стандарт за България](#), който бе одобрен от FSC през 2016 г. и се прилага от 2017 г. насам. Към лятото на 2018 г. всички сертифицирани към момента гори в България преминаха през одит спрямо новите изисквания на стандарта. Това означава, че изискванията за отговорно управление на горите вече са общовалидни за територията на цялата страна. Българският стандарт е разработен от национална

работна група, координирана от WWF, с участието на представители на различни министерства, институции и организации, запазвайки баланса между икономически, социални и екологични интереси.

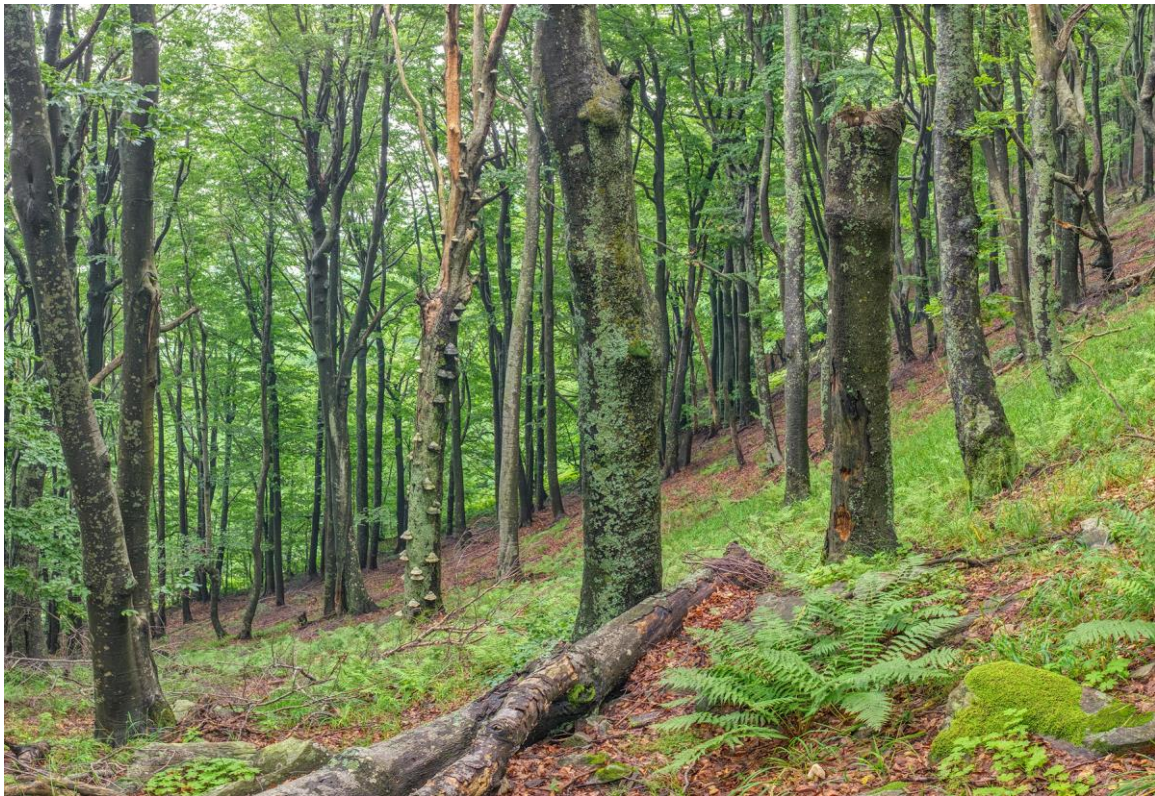
На 28 септември 2018 г. за десета юбилейна година светът отбеляза Петъка на FSC или международния ден на водещия стандарт за отговорно управление на горите. По този повод WWF проведе първото издание от поредицата **#ConnectBusiness2Nature** – срещи на лидерите в устойчивия бизнес с мисъл за природата. В дискусиите участваха представители на отговорни компании за преработка на дървесина и търговци на продукти от дървесина, а темата беше посветена на това как бизнесът може да допринесе за опазването на природата и същевременно да печели от това. Все повече производители на продукти от дървесина внедряват системата на FSC и предлагат изделия с такъв етикет. Затова WWF се стреми да осигури връзка между производителите и потребителите на дървесина и продукти от сертифицирани по FSC гори.

Между 30 октомври и 1 ноември 2018 г. **в София се проведе глобална среща на FSC**. Домакин на събитието, в което се включиха 35 представители на FSC от 25 държави, беше именно WWF България. Форумът беше посветен на дискусии върху напредъка в разработването на националните стандарти и тяхното прилагане в отделните държави. Сред водещите теми бяха също и новата процедура за сертифициране на екосистемните услуги, предоставяни от горите, както и възможностите за насърчаване на сертификацията на дребните собственици.

В рамките на срещата беше проведено и теренно посещение в най-стария природен парк на Балканите – „Витоша“. Там бяха обсъдени практическите аспекти, свързани с определянето, картирането, опазването и мониторинга на старите гори и ценните горски екосистеми. Засегнати бяха и други важни теми като опазването на почвите, водите и биологичното разнообразие при осъществяване на горскостопанските операции.

Работа на WWF по проучване на старите гори в България

Старите гори са последните кътчета дива природа, които са слабо повлияни от човека. Те пазят уникални примери за естествените процеси в природата и все още съхраняват генетичното и биологично разнообразие, характерно за девствените гори, съществували някога в цяла България.

Стари гори у нас има предимно в строго защитени територии и в стопански участъци, където достъпът все още е ограничен поради липсата на горски пътища или поради стръмния релеф. Днес те заемат площ не повече от 150 000 хектара, или около 4 % от всички гори в страната. Основна заплаха за тях е извършването на сечи за дърводобив, които променят драстично характеристиките им и водят до загуба на местообитания за техните обитатели. Някои от тях, като белогърбият кълвач, пернатоногата кукумявка, бръмбарът алпийска розалия, широкоухият прилеп не могат да оцелеят в стопанисвани гори.

Наред с опазването на биоразнообразието, старите гори осигуряват и други екосистемни услуги, които имат ключово значение в условията на климатични промени, като например водоохранните и водозащитни функции, съхраняването на въглерода и т.н.

Природозащитната организация WWF описва последните останали стари гори у нас, за да ги опази от човешка намеса. През 2018 г. тя проучи 4800 ха гори, 1800 ха от които стари гори в Родопите, Стара планина и Средна гора. **Когато се натъкнат на незаконна сеч, експертите на WWF пускат сигнал** до отговорните власти, следят преписката и настояват за отговор и наказания в случай на установено нарушение.

Екип на WWF се присъедини към експертна група на Югозападното държавно предприятие (ЮЗДП) в серия от съвместни инспекции по стопанисване, опазване и извеждане на сечи. Целта на инициативата е подобряване качеството на добива на дървесина и контрола над горските територии. Първата проверка се състоя в началото на август 2018 г. и обхвана горски територии в района на Държавно горско стопанство (ДГС) „Сандански”, в землището на с. Плоски. Тя включи четири обекта, в които се осъществява редовна дърводобивна дейност, както и две насаждения, определени като стари **гори**, където всякаква човешка намеса е изрично забранена.

За целите на мониторинга бяха използвани иновативни технологии, внедрени в работния процес. **Екипът на WWF извърши наблюдение над горските площи с помощта на безпилотно устройство.** Смятани за бъдещето в опазването на околната среда, дроновете осигуряват поглед към по-трудно достъпните местности, като същевременно дават възможност и за по-детайлно заснемане на дървесните видове.

Съвместна проверка на WWF и ЮЗДП, проведена през октомври, установи нарушения на територията на ДГС „Тетевен“. Екипите се натъкнаха на **пресни следи от изцяло незаконна сеч на дърва за огрев.** Нарушението, при което са отсечени над 10 кубика дървесина, е извършено високо в планината над град Тетевен.

По време на своите проверки и проучвания WWF разчита изключително много на уникалната публично достъпна [GIS платформа за горите](#). В нея се съдържа детайлна информация за горите в България – тяхната площ, средна възраст, основния дървесен вид, позволено за сеч и т.н. Всичко това, както и техническите функционалности на платформата, позволяват на експертите на WWF да следят дали се провеждат нерегламентирани сечи. Такава проверка може да извърши всеки гражданин, който разполага с интернет и желание за това. През 2018 г. платформата за горите беше актуализирана с нови данни, функционалности и дизайн. Днес тя вече позволява търсене по зададен номер на отдел и подотдел. В резултат тя провокира все по-голям обществен интерес. Статистиката сочи, че всеки ден платформата посещават средно по 400 души.

Работа на WWF във връзка с незаконния дърводобив

Горите са най-големите складове за въглероден диоксид след океаните и играят ключова роля за климата на планетата. Безразборното им изсичане води до изпускане на огромно количество въглероден диоксид в атмосферата, което допринася за климатичните промени. Освен че ни осигуряват ресурсите, необходими за нашето оцеляване, горите имат и важно стопанско значение.

За съжаление обаче, годишният обем на незаконната сеч в България достига 2,4-2,7 млн. плътни куб. м. или между 1/4 и 1/3 от общия добив. Това се отбелязва в [анализа на природозащитната организация WWF върху незаконния дърводобив](#) у нас, представен официално на 4 юли 2018 г. Той разкрива различните схеми за незаконен дърводобив, обхващащи периода от маркирането на дърветата за сеч до продажбата и извозването на добития дървен материал. Основните незаконни дейности са свързани с отсичане на дървета без печат, извършване на сечи без разрешително, транспортиране на дървесина без съответния документ, както и манипулиране количеството на добития материал.

Годишно чрез незаконния добив на дървесина сивият сектор в горското стопанство генерира **скрити приходи от около 150 млн. лева**. В допълнение на тези финансови загуби, в резултат от сечите горите не могат да изпълняват ефективно своите производствени, водоохранни и природозащитни функции. Така освен, че ощетяват държавния бюджет, назаконните сечи лишават дългосрочно цели райони от гора и питейна вода.

В тази връзка WWF предлага няколко съвета за това как да следим за нерегламентирани сечи докато се разхождаме в гората:

1. Усъмните ли се, че сечта, на която сте попаднали, е нелегална, потърсете обозначителната табела. Тя информира за територията, в която се извършва добивът на дървесина, като показва също и собствеността на гората, разрешението за сеч, датата на издаване и изпълнителя.
2. Сравнете интензивността на сечта. Съотношението на маркираните дървета спрямо общия брой дървета в гората е важен индикатор за незаконна сеч. В младата гора покритието на короните на дърветата не трябва да пада под 70%.
3. Проверете дали дърветата са маркирани. Знакът обозначаващ определените за отсичане дървета е на височина 130 см върху стъблото на дървото. В основата на ствола се поставя втората марка представляваща шестоъгълен печат, която е видима и след отсичането.
4. Използвайте мобилния си телефон за да проверите локацията си с помощта на уникалната платформа за [горите в България](#), разработена от WWF. Там ще намерите детайлна информация за гората и дали има издадено позволително за сеч. Направете проверка в [регистъра на ИАГ](#) за позволително за сеч по номера на гората.
5. Ако има разминаване или фалшива маркировка, подайте сигнал за потенциално нарушение на телефон 112.

През 2018 г. експертите на WWF работиха по 16 доклада за незаконна сеч. В половината от тях на гражданите беше предоставена информация за това как да сигнализират за нарушението на компетентните институции. В другите осем случая WWF проведе собствено разследване – два от тях стигнаха до прокуратурата.

Освен това представители на WWF взеха участие в шест семинара в Министерството на земеделието, храните и горите, по време на които бяха обсъдени проекти за изменения на Наредбата за горските сечи и Наредбата за контрол на горските територии.

Работа на WWF по възстановяването на крайречните гори

WWF полага големи усилия за възстановяването на крайречните гори, които са едно от най-уязвимите и редки местообитания у нас. Особено внимание природозащитната организация отделя на алувиалните гори от типа 91ЕО. Това са крайречни гори в низините и равнините, които се развиват на богати почви, заливани периодично от прииждането на реката. Макар да се среща из цялата страна, този вид заема едва половин процент от площта на горските територии в България. В миналото заливните гори са били широко разпространени в цялата страна. Днес те са запазени частично само по Дунавските острови, реките Камчия, Ропотамо, Тунджа и островите на река Марица.

Благодарение на своята достъпност и близостта си до населените места крайречните гори винаги са били обект на негативно човешко въздействие, което води до постоянно намаляване на площта им. Най-сериозните заплахи за загубата и унищожаването на крайречните горски местообитания са тяхното изсичане за освобождаване на земеделски площи, за създаване на плантации за бързо производство на дървесина, за корекции на речните корита и изземане на инертни материали, а също и нерегламентираните сечи. По реките Искър, Вит, Осъм, Янтра и Струма те са почти напълно унищожени.

В края на 2018 г. WWF приключи четиригодишен проект за **възстановяване на естествени крайречни гори в две защитени зони по Натура 2000 около реките Дунав и Марица. В резултат**, бяха възстановени 481 декара горски площи в две защитени зони от Натура 2000. Край река Марица (местностите „Мерич Орман“ и „Гущерова ода“) бяха засадени около 55 000 дръвчета от местни видове – черна тополя, бяла върба, полски бряст, летен дъб, бяла и черна елша и полски ясен, а в защитена зона „Мартен-Ряхово“ край Русе бяха възстановени 98 декара гори от бяла върба и черна тополя.

Край защитена местност „Мъртвицата“ изоставена беседка бе превърната в класна стая на открито, където всеки може да се запознае с характерни видове от района на р. Марица. Бе разработено [ръководство за възстановяване и управление на крайречни горски местообитания](#), предназначено за специалисти и практики.

Освен това през лятото на 2018 г. след теренни проучвания, както и след поредица от срещи между WWF, местни власти и отговорни бизнес компании бяха избрани 28 декара край Марица в близост до град Стамболийски, които да бъдат залесени с местни видове дръвета – черна елша, източен чинар, черна тополя, бяла върба и др. Част от семенния материал за производството на фиданките, бе събран в края на 2018 г., а производството на фиданки е стартирало и залесяването ще започне през есента на 2019 г.

Практика ПОЛИТИКИ И ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Европейската екологична Натура 2000 мрежа в България – наблюдение на финансирането и политиките за управление

Изминалата година продължи представителството на природозащитните НПО в Комитета за наблюдение на ОПОС 2014- 2020. Работата включваше участие в заседанията на комитета, разпространяване на материали до колегите от останалите НПО, обобщаване на становища и комуникирането им до секретариата на групата. Също така работата включваше и становище до ЕК относно проблеми свързани с неефективно планиране на средствата за биоразнообразие в качеството ѝ на донор. Целта е да се гарантира гражданско участие за финансиране на Натура 2000 мрежата, както и за ефективно използване на средствата за целта.

Опитът показва, че чуваемостта на институциите е слаба, като независимо от вложените усилия ефектът е малък, но все пак е налице: отпадна предложението управителните органи на Натура 2000 (основни получатели на фондове по приоритетна ос „Биоразнообразие“ на ОПОС) да бъдат базирани в областните управи.

Работа по моделни защитени територии

През 2018 г. продължи работата ни по кампанията за опазване на Национален парк „Пирин“, която включваше застъпнически и комуникационни дейности. Дейности и резултати:

- **съдебно дело срещу решението за промяна на сега действащия план за управление на Национален парк „Пирин“**, която позволяваше пет-кратно разширяване на територии, в които е допустимо изсичане на стари гори с цел строителство на ски писти и съоръжения, както и отваряне на възможностите за строителство на водохващания на територията на половината парк. И на двете инстанции съдът отхвърли решението за промяна в плана като потвърди твърденията за нарушения на три български закона. Акцент в окончателното решение на съда е детайлното разглеждане на въпроса за това, че в националните паркове е разрешен ремонтът на съществуващи спортни съоръжения, но не и строителството на нови. Това детайлно разглеждане е от ключово значение, не само за НП „Пирин“, но и за останалите два национални парка у нас.
- **Продължи съдебното дело срещу решението на МОСВ от март 2017 г, да не се подлага на екологична оценка и оценка за съвместимост проекта за нов план за управление на НП „Пирин“**. WWF спечели на първа инстанция, като съдът отхвърли решението да не се прави ЕО И ОС. На втора инстанция съдът намери, че въпросът с характера на плановете за управление на националните паркове неизяснен, с което върна делото за ново разглеждане през 2019 г. Проектът за нов план за управление предвижда 12-кратно разширение на териториите, на които може да се строят спортни съоръжения, както и интензифициране на човешка намеса чрез сечи и паша, на много по-големи от сега разрешението.
- **Застъпнически дейности на ниво конвенцията на ЮНЕСКО за световното природно и културно наследство**, която включваше изготвяне на становища, редица

срещи, участие в сесията на Комитети за световно наследство. Резултатът беше силно проектно-решение на комитета, което бе донякъде отслабено от политически натиск на правителството. Въпреки това случаят с плана остава под наблюдението на комитета, като въпросът с плана на парка отново ще бъде част от дневния ред на Комитета през 2020 г.¹.

- **Застъпнически дейности на ниво Европейска комисия** – подготвяха се писма, становища и срещи с представители на комисията, чиято цел бе да убеди комисията да спре с посланието, че нарушения няма. Тези послания очевидно бяха породени от политически натиск да няма проблеми по време на българското председателство на ЕС, януари – юни 2018 г. Депутати от всички парламентарни групи на европейския парламент изпратиха подкрепили писмо до комисаря по околна среда с настояване за спазване на европейските директиви по казуса Пирин. Директно признание, че нарушения от страна на ЕК не се получи, но в замяна – веднага след края на българското председателство, още през юли 2018 г. ЕК изпрати второ предупредително писмо за липса на качествени оценки за съвместимост в защитените зони².
- **Комуникационни дейности** за популяризирането на казуса и нуждата от опазване на парка. Резултатът бе, че Пирин като част от глобалната кампания на WWF за опазване на световното природно наследство придоби световна популярност. Влезе в редица международни медии като “Гардиън”, “Таймс”, “Ню Йорк Таймс”, “Ал Джазира” и др.
- Казусът породил **огромна гражданска активност** на българите по темата, като предизвика едни от най-продължителните граждански протести на природозащитна тема. Български граждани от цял свят се снимаха в подкрепа на парка и изпращаха снимките си до България, родиха се редица граждански инициативи като маратон през почти цяла България, видео клип със запис на стихотворение на Иван Вазов за природата със стотици участници и много други акции.

Гражданско пространство

WWF се включи в различни инициативи в общите усилия на неправителствените организации в България да се противопоставят на стесняващото се гражданско пространство, причинено от ограничен достъп до правосъдие, ограничени възможности за финансиране, очернящи медийни кампании.

- Информиране на ключови посолствата
- Търсене на общи действия в мрежата на WWF по света
- Общи действия на граждански организации от различни сектори чрез подготовка на общи становища по промени в законодателството
- Подготовка на проект за противодействия на очернящата медийна кампания в рамките на Коалиция „За да остане природа в България“.

---

¹ <https://whc.unesco.org/en/decisions/7301>

² [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-18-4486 EN.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-4486_EN.htm)

Практика ВОДИ

Мониторинг на възстановени водни обекти

През 2018г. направихме мониторинг на вече възстановени с помощта на WWF речни участъци и влажни зони. Това са местата: река Русенски Лом, река Паничарка, река Веселина, влажна зони „Кайкуша“, „Калимок-Бръшлен“ и „Персин“.

Измерихме физико-химичните и биологичните параметри за качество на водните тела, който показва добри резултати по отношение на качеството на водите и развитието на речните екосистеми за всички водни обекти. Резултатите от река Русенски Лом са изключително обнадеждаващи и показват трайно подобрене на екологичното състояние на реката. Изграденият през 2017г. рибен проход на реката при село Басарбово позволява на рибите да мигрират нагоре по течението и да се размножават. При селата Кошов и Червен, където премахнахме две преградни съоръжения, реката вече е възстановила естественото си легло, което също гарантира безпроблемното придвижване на риби, малки безгръбначни и наноси. Нещо повече – започнало е възстановяване на крайречните гори в тези участъци, което е сигурен признак за трайното възстановяването на речната екосистема.

снимка 1 Обследване на рибния проход на река Русенски Лом

Работа по опазване и възстановяване на влажни зони

Продължаваме работата по подобряване на хидрологичния режим на влажните зони „Кайкуша“, „Калимок – Бръшлен“ и „Персин“. Изградена е автоматизирана система за следене на водните нива в блатата в реално време, която позволява проследяването на изменението на водните нива в дългосрочен план и е основа за бъдещата система за автоматично управление на шлюзовете, които регулират постъпващите водни количества във влажната зона Калимок-Бръшлен. Следенето на водните нива в блато „Кайкуша“ дава възможност за провеждане на допълнителни проучвания върху динамиката на подпочвените води и хидравличната свързаност с река Дунав. Проучихме и възможности за използване на блатото като природно решение за съхранение на

води в периоди на обилни валежи, и тяхното последващо използване в периоди на засушаване и недостиг на вода.

Мониторинг на драгажните дейности по Долен Дунав

През 2018г. по подаден сигнал от граждани екип на WWF направи проверка на нерегламентирани драгажни дейности в участъка от река Дунав при Ветрен, който попада в защитена зона от Натура 2000. Уведомихме Регионалната инспекция по околна среда и води, Русе и Агенция за проучване и поддържане на река Дунав (АППД-Русе), които спряха драгирането. Така, заедно с институциите, опазихме едно от малкото места в българския участък на Долен Дунав, където има размножаване на някои есетрови видове риби. WWF продължава своята работа по следене на процеса на издаване на разрешителни за добиване на инертни материали в река Дунав.

Картиране на основните места за риболов в българския участък на река Дунав

През 2018г. наш екип се спусна по целия участък на река Дунав, за да установи и картира основните места за риболов (тони) в българския участък на река Дунав. Картирахме над 20 тони, които са изключително ценни за местните общности и WWF работи усилено те да бъдат защитени от компетентните органи от вредни антропогенни дейности върху екологичното състояние на водите в тези участъци. Някои от тези места са и обект на проучване за установяване на възможността там да се размножават някои есетрови видове през пролетните месеци.

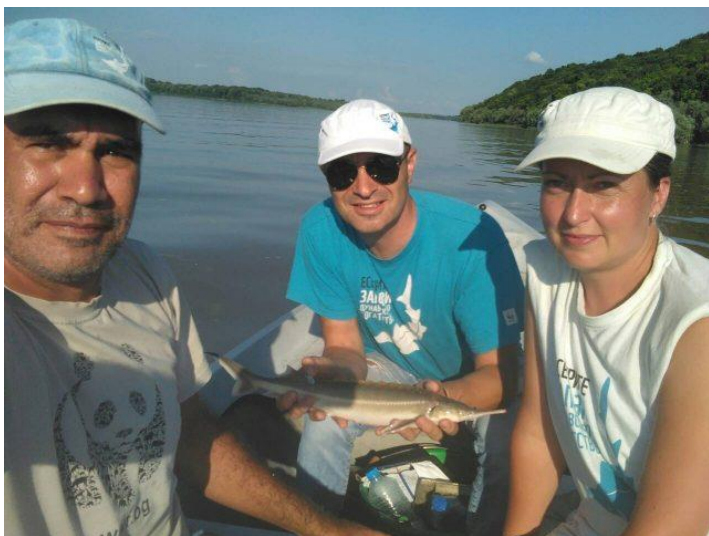
През есента нашите експерти обмениха практически опит с най-изтъкнатите специалисти по есетрите в Дунавския басейн по време на едноседмично събитие в Тулча, Румъния. Научените и предадени уроци ще допринесат за по-успешна трансгранична работа по изследване и опазване на есетрите (и мигриращите риби въобще) в региона.

Есетри

През септември 2018 организирахме [национален семинар за обмяна на опит](#) с всички институции, които отговарят за прилагането на националните и европейските регулации, засягащи риболова, аквакултурите и търговията. Изработихме и няколко обучителни видеа за инспекторите в различни институции, за да могат по-лесно да [разпознават законен от незаконен хайвер](#) и как да [различават видовете есетри](#). Към тях бяха разработени и теренни определители и брошури. Всички материали за можете да намерите на сайта esetri.wwf.bg/material/

През ноември WWF организира [конференция на бъдещето](#) в Никопол. Тя беше посветена на дискусии за бъдещето на рибарските общности в района и откриването на нови бизнес възможности. Сред обсъжданите идеи бяха: полагане основите на екотуризм, подобряване на съществуващата инфраструктура, фокусиране върху местните продукти за приготвянето на автентични храни и др.

Рибари се включиха и в изследванията ни по намиране на местата за размножаване на есетрите. Те преминаха обучения за това как да организират такъв тип мониторинг и как да прилагат

собствените си умения, за да помагат на учените в изследователската си дейност. България има задължение да прави мониторинг на рибните ресурси и се надяваме, че когато бъде приложено в действие, Министерството на околната среда и водите ще наема обучените рибари.

По време на обученията, екипът ни улови, измери и пусна над 100 малки чиги. Този резултат вдъхва надежда, че въпреки лошото състояние на есетрите, все още е възможно да ги опазим.

През май, по време на Зелената седмица на ЕС – най-голямото

екологично събитие в Европа, комисарят по Околна среда, морско дело и рибарство, г-н Кармену Вела, връчи награди на най-добрите проекти, финансирани по програма LIFE.

Нашият проект „Съвместни действия за повишаване на осведомеността относно свръхексплоатацията на дунавските есетри в Румъния и България“ или **“Есетрите. Запази дунавското богатство”** (2012-2015) се нареди сред 62 финалисти и бе удостоен с наградата “Най-добър LIFE проект” в категорията “Природа и биоразнообразие”.

Практика КЛИМАТ И ЕНЕРГИЯ

България стъпи на картата на енергийната трансформация

До 2050 г. десетки населени места в Северна България да могат да разчитат на развита нисковъглеродна икономика - това е една от целите на природозащитната организация WWF, за която тя работи с още дванайсет партньора от единайсет източноевропейски държави през 2018 г. в рамките на [проект "Панел 2050"](#). Идеята е до средата на века производството на електроенергия от ВЕИ да достигне минимум 85 % от общия дял на потребяваната енергия и горива. Резултатите от COP24 препотвърдиха нуждата от енергийна трансформация в световен мащаб, за да се справим с едно от най-големите предизвикателства на нашето време – климатичните изменения. Ключова роля в тази дейност играе Мрежата за устойчива енергия на Централна и Източна Европа (CEESEN).

Какво е CEESEN?

Мрежата за устойчива енергия на Централна и Източна Европа (CEESEN) беше създадена в резултат от приключилия в края на февруари проект Панел 2050. Неговата цел беше да положи основите за енергийна трансформация на източноевропейските икономики. В тази връзка Мрежата подкрепя местните общности в 11 държави от България до Естония, за да могат да посрещнат глобалните и европейски цели за декарбонизация до средата на века. Освен че насърчава разработването на стратегически визии и конкретни планове за действие от страна на общините, CEESEN организира срещи за обмяна на опит между заинтересованите страни и провежда целеви обучения.

Важни резултати

За две години и половина бяха анализирани голям обем статистически данни, за да бъдат определени конкретни краткосрочни и дългосрочни мерки за всеки целеви регион. Повече от 1300 заинтересовани участника се включиха в 43 практически тренировъчни сесии, като поставиха основите на изготвянето на нови, дългосрочни визии, стратегии и стотици планове за действие в регионите на Източна Европа, попадащи в обхвата на проекта.

България във фокуса на енергийния преход

Десет плана за действие на области и общини, попадащи в района на Дунавския басейн, бяха изготвени от екипа на WWF с помощта на едни от най-добрите специалисти в областта на нисковъглеродното развитие, ВЕИ и енергийната ефективност у нас. Основните цели, заложили в тях до 2030 г., са: да се намали броя на енергийно бедните домакинства в общините Плевен, Горна Малина и Берковица; да се ограничат емисиите на парникови газове и разходите за енергия чрез внедряването на подходящи ВЕИ технологии в общините Белене и Никопол; да се изгради соларна отоплителна система в обществените сгради в Горна Малина и Берковица; да се въведе електромобилност и развитие на модерна транспортна система в общините Никопол, Белене и Левски; да се повиши осведомеността сред домакинствата в област Плевен.

„Дунавският регион трябва да има ясен план и срок за преориентирането си към ниско въглеродна енергетика, базирана на нов и по-сигурен начин за производство, доставка и съхранение на енергията. Тя ще допринесе както за националната и регионалната сигурност, така и за енергийната независимост на региона, а също и за опазването на околната среда и

постигането на Целите за устойчиво развитие и Парижкото споразумение“, коментира Георги Стефанов, старши експерт „Климат и енергетика“ към WWF.

Защо този проект е важен

Според доклада на WWF „Жива планета“ замърсяването на атмосферата в резултат от минното дело и тежката индустрия е една от най-големите заплахи за планетата. Данните сочат, че за последния половин век средните температури на Земята са се повишили с 1,2° C над нивата от прединдустриалната епоха. Експертите алармират, че запазването на тази тенденция може да има разрушителни последици за редица държави и по-чувствителните екосистеми, което безспорно ще повлияе негативно върху нашето здраве, поминък, сигурност и икономически растеж.

Възможности за развитие на районите в Югозападна България, оцетени от края на въгледобива

WWF България, заедно с партньорите си от WWF Гърция, WWF Полша и WWF Германия, продължи през 2018 г. работата си по особено важна и актуална тема за Европа и света – гарантирането на справедлив преход за общностите и хората в процеса на преминаване към нисковъглеродна икономика.

Концепцията за „справедлив преход“ се свързва тясно с трансформирането на икономиката и е особено актуална в контекста на необходимите промени във въглищната индустрия и свързаните с нея икономически сектори (особено след приемането на Парижкото споразумение). Амбициозната политика на ЕС в областта на климатичните промени си поставя за цел да ограничи производството на електроенергия, основаващо се на изкопаеми горива, особено на въглища. Подобна трансформация обаче трябва да бъде подкрепена от дългосрочна стратегия за справедлив енергиен преход, насочена към минимизиране на трудностите за работниците от въглищния сектор и техните общности, включително в свързаните индустрии, чрез активна политическа и финансова подкрепа.

Проектът “Справедлив преход в Източна и Южна Европа” разработва специализирани планове за енергиен преход, насочени към икономическа трансформация на отделни региони в България, Гърция и Полша. Част от изработването на плана е и изготвянето на задълбочен анализ на устойчивите икономически дейности, които могат да бъдат алтернатива на въглищата в целевите региони. Опитът на Германия е моделен за работата по проекта.

По проекта се снима и документален филм за всеки моделен регион, който да покаже настоящата ситуация и социалните, и икономически алтернативи. Филмът за България ще е готов през май 2019 г.

Проектът се финансира по програма Европейска климатична инициатива (European Climate Initiative - EUCI) от името на Федералното министерство на околната среда, опазването на природата, строителството и ядрената безопасност на Федерална република Германия.

Практика ОПАЗВАНЕ НА ВИДОВЕ

Тази практика тепърва се развива като отделно направление на работа във WWF България. Засега работата по нея изцяло се припокрива с опазването на приоритетен за WWF вид – дунавските есетри.

Популациите на есетрови риби са най-сериозно засегнати поради драматичната загуба на местообитания в басейна на река Дунав. Изправянето и канализирането на реката, и изграждането на диги по бреговете ѝ с цел предотвратяване на наводнения, е довело до драматична загуба на 80% от естествените заливни площи и влажни зони, които са част от речната система.

Навигационните коридори са друга основна заплаха за местообитанията на есетровите риби, най-вече поради дейности, свързани с издълбаване, изправяне и драгиране на речното дъно. Извличането на пясък и чакъл, както и дънното тралене също имат вредно въздействие върху популациите на есетрови риби.

Липсата на знания за важни места за размножаване на есетровите риби по Долен Дунав означава, че незащитените ключови местообитания на есетрови риби могат да бъдат безвъзвратно унищожени. Именно затова е от ключова важност да намерим и опазим тези места.

През 2018 г. работата по опазване на вида се извършва по проектите "Трайна защита на есетрите по долното течение на Дунав чрез предотвратяване и противодействие на браконьерството и нелегалната търговия с диви животни" и MEASURES. Повече за тях може да научите от частта на отчета "Практика ВОДИ", стр. 12 и на esetri.wwf.bg/.

Практика ПАЗАРИ

Това също е новаторска практика за WWF България. Целта ѝ е да помогне на финансовия сектор и на икономиката като цяло да спре да се развива на цената на увредена природа. Вместо това, чрез устойчиво потребление на природни ресурси, икономиката може да се превърне двигател за чисто и здравословно бъдеще, в което хората живеят в хармония с природата.

През 2018 г. WWF България разработва „Практика ПАЗАРИ“ основно в две направления:

Проектът „Полезната риба“ 2018-2020

Проектът „Полезната риба“ е съфинансиран от Европейския съюз и работи за повишаване на осведомеността за устойчивото потребление на риба и морска храна. Проектът се стреми да постигне промяна в потребителското поведение и навици, както и промени в политиките за доставки на търговците. Целта е тези промени да се осъществят на база повишените осведоменост и разбиране относно ефектите на потреблението и доставките върху хората и океаните в развиващите се страни и в Европа.

Свръхуловът, нелегалния риболов и климатичните промени оказват влияние върху хората в развиващите се страни, откъдето обаче идва и повечето риба, която консумираме. Изборът и доставките на устойчива морска храна имат положителен ефект върху хората, които зависят от този ресурс, както и върху природата по света.

През 2018 г. проектът подготви и стартира информационна кампания за устойчиво потребление на риба сред широката публика, ритейлърите и производителите на рибни продукти в 17 държави, сред които и България.

Научете повече за устойчивото потребление на риба с [Рибен буквар 2.0](#).

Проектът ЛЕНА

Местна икономика и опазване на природата в региона на река Дунав

На 31-ви декември 2018 приключи втората година от проект ЛЕНА - Местна икономика и опазване на природата в региона на река Дунав. Проектът работи с 11 защитени територии, покриващи повече от 375,000 ха и над 15 Натура 2000 зони, избрани според забележителната си природна стойност и неизползван потенциал за устойчивото икономическо ползване. Дейностите засягат над половин милион души, повечето живеещи в общности с нисък икономически статус (месечния доход варира между 200 и 500 евро), сблъскващи се със засилена миграция и застаряване на населението. Партньорството ще осигури иновативни решения, носещи нови възможности за препитание и бизнес чрез непокътнатото природно и културно наследство и разумно използване на екосистемните продукти и услуги.

Работата през втората година от изпълнението на проекта премина гладко и в срок под ръководството на WWF България в ролята на водещ партньор. В рамките на годината бяха осъществени 3 срещи на консорциума, където се събраха представители на всички партньори, политици и заинтересовани страни.

С цел изследване подпомагане на управляващите защитени територии в процес на подготовка са 4 доклада:

- 1) Информирание на местните хора и посетители за значението на природата за местната икономика;
- 2) Развитие на капацитет за устойчиво използване на природното и културно наследство като елемент от управлението на ЗТ;
- 3) Увеличаване на достъпа до пазари на устойчиво произведени продукти на естествена основа;
- 4) Мобилизиране на финанси за опазването на природата, създаването на зелени работни места и устойчиви бизнес модели

Във връзка със изграждането на мрежа от електрически велосипеди и зарядни станции в защитените територии се изготви обща стратегия за е-мобилност и бяха закупени станции и велосипеди. Към момента имам инсталирани 10 нови зарядни станции на територията на парк "Младият Дунав" (Junge Donau), една е-рикша в Бохин, Словения, 2 станции и 4 е-колела в Чоканеши, Румъния; 1 станция и 3 е-колела в Белене, ПП Персина и 1 станция и 3 е-колела в Иваново, ПП Русенски Лом.

С цел създаване на мрежа от туристически водачи, специализирани в популяризирането на Дунавския регион бяха проведени едно обучение за обучители през април 2018, което да подготви лекторите за местните обучения и се проведеха местни обучения в 6 държави (България, Румъния, Хърватска, Словения като в Германия и Сърбия предстоят). Целта на тези обучения е да развие нови умения във водачите и да ми помогне да разработят нови природосъобразни туристически продукти, с които да излязат на пазара.

Втори кръг от регионални обучения по устойчиво събиране на диви растения бяха проведени в Иваново (България), където обучението беше съчетано с лекции на тема основи на предприемачеството, Бохин (Словения), Делибалто (Сърбия) и в Унгария.

Природен парк Комана, Румъния и VSC, Хърватска разработиха местни марки с цел популяризиране на продуктите на парка и популяризиране на продуктите от местната порода славянски прасета. Марките бяха разработени с критерии и методология за кандидатстване.

Работата по подобряване на политическата рамка в областта на природосъобразните земеделие и туризъм и устойчивото управление защитените територии продължава с разработването на стратегически документ с препоръки за подобрение в посока управление на защитените територии.

КОМУНИКАЦИИ И МАРКЕТИНГ

През 2018 година продължихме международната кампания на WWF „Спаси Пирин“. Обединените усилия на голям екип от сътрудници от България и ред други офиси на WWF разказаха на света за уникалното богатство на Национален парк „Пирин“ но и за заплахите уникалните гори на парка да бъдат сечени и ограбвани. След като през 2017 г. близо 130 000 души от цял свят подкрепиха кампанията за Пирин, изпращайки имейл до премиера на България с призив националният парк да бъде опазен от сечи и строежи, кампанията стана много популярна в България. Над 10 български града участваха с акции в нея, а опазването на Пирин се превърна в емблема на природозащитата, ангажирайки хиляди хора, множество медии, политици и отговорни институции. Кампанията продължава.

За 2018 г. имаме близо 2200 медийни публикации в български медии. Активно ни подкрепят – като доброволци, дарители, последователи в социални мрежи над 180 000 човека, като само във двете ни Facebook страници имаме над 90 000 последователи ([WWF Bulgaria](#) и [Кампания „Гората не е само дървесина“](#)), плюс близо 4 000 в Туитър и Инстаграм. На сайтовете на организацията публикувахме годишно над 100 нови публикации и през 2017 г. те са били посетени от около 150 000 души. Пуснали сме 68 прес съобщения към медиите.

Абонатите, които получават редовния месечен бюлетин на организацията са над 6000, а броят на хората, заявили се да доброволстват за WWF България е над 500 души.

През 2018 г. най-голямата международна кампания на WWF - Часът на Земята разшири фокуса си, за да насочи внимание към опазване на биоразнообразието.

По време на Часът на Земята милиони хора от целия свят символично изгасяват осветлението в домовете си за един час, а знакови сгради притъмняват. Така всички отправяме призив за по-устойчиво бъдеще. Това е най-мощната „зелена“ акция в света. Тя стартира през 2007 г. и се трансформира в глобално общество, убедено в устойчивото бъдеще на планетата. Часът на Земята дава възможност на всеки човек да разбере какво влияние имат малките постъпки върху голямата планета и как може да използва силата си, за да се справи с климатичните промени.

WWF традиционно покани приятели и поддръжници за Часа на Земята от 20,30 до 21,30 ч. в градинката пред Народния театър в София. Стотици хора се включиха в ателие за рисуване със светлина и наблюдаваха огненото шоу на десетки артисти, които традиционно се включват в празника за природата.

По същото време WWF, заедно с Българската асоциация по ски свободен и екстремн стил (БАССЕС) организираха и първото изкачване със светлини на Черни връх за Часа на Земята, като символ на грижата за дивата природа във високата планина, застрашена сериозно от климатични промени и прекомерен човешки натиск. 170 души участваха в първо издание на похода със светлини, което приключи благополучно в 23,00 ч.

Дарителска програма на WWF България – 2018 г.

Малко над 2100 души станаха дарители на WWF в полза на любимите си каузи – съхраняване на вековните гори в България, защита на Национален парк „Пирин“, подкрепа за природоопазващи бизнеси, опазване на дивите тигри в Азия.

Събраните средства от онлайн дарения на адрес www.spasetedivatapriroda.bg възлизат на 76 000 лв.

Нашите поддръжници пазаруват и в онлайн магазина на WWF и посещават нашите щандове в различни базари и фестивали, най-големите от които са Софийски маратон 2018, Коледен базар на WWF, изложения на котки в музей „Земята и хората“, Немски Коледен базар, концерти на Фортисимо за деца и много други.

Събраните приходи от продажби на продукти онлайн на адрес www.shop.spasetedivatapriroda.bg или на щанд възлизат на 54 770 лв.

Няколко компании също ни подкрепиха в опазването на ценната българска природа.

XcoSports подкрепиха отново работата ни в защита на Пирин чрез участие в 1% for the Planet. А няколко компании включиха служителите си в различни благотворителни инициативи на WWF, като най-харесваната от всички е Отборът на Пандата на Софийския маратон.

Общите средства, дарени от тези компании, са 13 000 лв.

Благодарим от сърце за подкрепата!

Повече информация за различните дарителски инициативи можете да откриете на:

www.spasetedivatapriroda.bg

www.shop.spasetedivatapriroda.bg

www.wwf.bg

WWF НАКРАТКО

Международната природозащитна организация WWF работи в над 100 държави с помощта на над 6500 сътрудници и над 5 милиона доброволци. Основна цел на WWF е хората да живеят в хармония с природата.

За да може WWF да постигне целите си, са възприети следните принципи. WWF:

- е глобална, независима, мултикултурна и неполитическа организация;
- ще използва най-добрата съществуваща научна информация, за да решава проблеми и да оценява критично всичките си действия;
- ще търси диалог и ще избягва ненужна конфронтация;
- ще изгражда конкретни природозащитни решения, като комбинира теренни проекти, инициативи за промяна на политиките, изграждане на капацитет и обучение;
- ще включва местните общности и жители в планирането и осъществяването на теренните си програми, като уважава културните и икономическите им интереси;
- ще работи за изграждане на партньорства с други организации, правителства, бизнес организации и местни общности, за да подобрява ефективността си;
- ще работи по възможно най-ефективния начин и ще използва ресурсите, предоставени от донорите по най-високите стандарти на отчетност.

През 1992 г. WWF стартира “Програма Зелен Дунав” за опазването на Дунав и Дунавската делта. Шест години по-късно беше основан Дунавско-Карпатският програмен офис на WWF, който координира и ръководи дейностите на WWF в региона чрез своите офиси и сътрудници и чрез партньорите си в Австрия, България, Румъния, Хърватия, Унгария, Словакия, Украйна и Молдова. Повече информация за Дунавско-Карпатската програма има на www.panda.org/dcpo.

От 1998 г. Дунавско-Карпатската програма на WWF е вече и в България със своите програми за водите, горите, защитените природни територии, Натура 2000 и устойчивото развитие на селските райони. Екипът на WWF в България работи както с правителството и парламента за въвеждане на подходящи закони и политики за опазване и управление на природата, така и за опазването и възстановяването на конкретни места заедно с местните власти и хора в моделните си райони в страната –дунавските острови и брега на реката; дунавските притоци, реките Вит, Янтра и Веселина; земеделските земи със запазена природа в Плевенско, природните паркове Русенски Лом, Персина, Българка и Странджа.

Офисът на WWF Дунавско-Карпатската програма в България се регистрира през март 2006 г. като българска неправителствена организация с името Сдружение ВВФ – Световен фонд за дивата природа, Дунавско-Карпатска програма България. Сдружението е със седалище в София, има 35 служители и над 500 доброволци.

ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА КАЛЕНДАРНАТА 2018г.

**ОТЧЕТ ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ
за годината, завършваща на 31 декември 2018
ЗА НЕСТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ**

	2018
Приходи от дейността	
Приходи от финансираня	1 875 578
Приходи от дарения	576 920
Всичко приходи от дейността	<u>2 452 498</u>
Разходи по проекти	
Разходи за материали	7 949
Разходи за външни услуги	216 888
Разходи за консултанти	398 874
Разходи за персонала	1 152 761
Разходи за амортизация	33 725
Разходи за срещи и обучения	96 245
Разходи за командировки	178 009
Разходи за офис и комуникации	123 392
Разходи за връзка с обществеността и медиите	145 722
Други оперативни разходи	98 933
Всичко разходи от дейността	<u>2 452 498</u>
Резултат от нестопанската дейност	<u>0</u>
Печалба от стопанска дейност	<u>0</u>
Резултат от дейността	<u>0</u>